

Könnyűipari Szakmai Nap

Csanádi József, dr. Kokasné dr. Palicska Livia

2018. október 8-án tartották meg – immár nyolcadik alkalommal – a ma már tradicionálisnak mondható Könnyűipari Szakmai Napot, amelynek ez úttal is a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ) adott helyet. A BDSZ az esemény szervezésében együttműködött a Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottsággal (KÁPB), a Magyar Könnyűipari Szövetséggel (MKSZ), valamint a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesülettel (TMTE). A szakmai nap résztvevői – a szokásoknak megfelelően – e szervezetek és további munkáltatói érdekképviseletek tisztviselői, a könnyűipari cégek vezetői, valamint az adott terület szakszervezeti tisztviselői közül kerültek ki.

Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke a résztvevők köszöntését követően a társadalmi, illetve szociális párbeszéd fontosságáról beszélt. Elmondta, hogy a BDSZ szerveződési területének valamennyi ágazati párbeszédbizottságában jelen van mind hazai, mind Európai Uniói szinten. Ennek keretében igyekeznek megfelelő, jó kapcsolatokat kialakítani a partnerekkel. Példaként említette az egyik legfontosabb aktuális témát a cafetéria eddigi rendszerének radikális kormányzati kezdeményezésű átalakítását. Hangsúlyozta, hogy pl. ebben a témában az azonos érdekek mentén kell kialakítaniuk közös álláspontjukat mind a munkáltatói-, mind a munkavállalói érdekképviseleti szervezeteknek. Ismerve az erre a területre jellemző béreket, bérhelyzetet, különös jelentőséggel bír ez a téma a könnyűiparban, munkavállalói és munkáltatói megközelítésben egyaránt. Mondanivalója végén eredményes munkát kívánva nyitotta meg a Könnyűipari Szakmai Napot.

A következőkben rövid összefoglalást adunk az elhangzott előadásokból.

Elsőként dr. Kokasné dr. Palicska Livia, az MKSZ elnöke tartott előadást „Gazdasági körforgás a textil- és ruhaiparban” címmel. A Föld népessége folyamatosan növekszik, az előrejelzések szerint 2025-re eléri, illetve meghaladja a 8 milliárd főt. Minden egyes Földlakó potenciális fogyasztó is egyben. A jelenlegi lineáris gazdasági modell egyszeri fogyasztással számol. Emiatt a termékek olcsó, könnyen hozzáférhető alapanyagokból készülnek, az alacsonyabb minőségük miatt pedig nem is olyan tartósak. Mindezek következményeként az emberiség – többek között - naponta 1.3 milliárd tonna hulladékot „termel”, s ha nem változtatunk szokásainkon, a napi szemét mennyisége már 2025-re elérheti a több, mint napi 2 milliárd tonnát. Ez komoly kihívást jelent mind a bolygónk, mind az emberiség szempontjából. A népesség és a GDP jelenlegi növekedési tendenciáját figyelembe véve a ruházat és lábbeli fogyasztása világszerte közel a duplájára nő: azaz 102 millió tonna lesz 2030-ban. Az új technológiák, üzleti modellek, a digitalizáció, a gyors változások az ipari termelésben, az új anyagok megjelenése, stb., új kompetenciákat, új

készségeket követelnek, s mindehhez jelenleg nincs megfelelő mennyiségű, jól képzett korszerű tudással rendelkező, motivált munkaerő. Egyáltalán nem elhanyagolható szempont a gyártás során felhasznált vegyszerek, a keletkező hulladékok emberre, környezetre gyakorolt hatása sem. Nő tehát a fenntarthatóság szerepe, a környezet védelme, az erőforrásokkal történő takarékoság jelentősége. Mindebből következik, hogy az egyszeri fogyasztásra épülő gazdasági modell környezetszennyező és pazarló.

Joggal merül fel a kérdés: mi jelentheti a megoldást? A válasz viszonylag kézenfekvő: a *körkörös gazdaság*. A körkörös gazdaság termelési és fogyasztási modellje arra épül, hogy egyszeri fogyasztás helyett a termékek élettartamát a lehető legjobban meghosszabbítsuk. Erre alkalmas módszer lehet, ha vásárlás helyett kölcsönzünk, a már megvásárolt termékeknek pedig „második esélyt” adunk azzal, hogy megjavítjuk, átalakítjuk, esetleg továbbadjuk őket. Amikor az adott termék eléri az élettartama végét, akkor az alapanyagokat újra lehet hasznosítani.

Így csökken a hulladék mennyisége, ráadásul az alapanyagok és késztermékek újbóli felhasználása gazdaságilag is értékteremtő. Az előadás szemléletesen bemutatta, hogy is néz ki ez az egész a textil-, ruhaipar és a divat területét szemlélve. Ez az ágazat a második legszennyezőbb iparág. A világ CO kibocsátásának 1/10-ét adja. A ruhák előállítására rendkívül erőforrás-igényes és vegyszerintenzív. Az olcsó tömegtermelés

gyakori vásárlást, túlfogyasztást eredményez. (Ma négyszer annyi ruhát vásárolunk, mint 30 éve.) A ruhákat kidobás előtt alig hétszer viseljük, sőt a feleslegesen vásárolt ruhákat számos esetben nem is hordjuk. A luxusmárkák elégetik az eladatlan termékeiket. Mindezekből logikusan következik, hogy a gazdaság eddigi mottója: „gyártsd – használd – dobd el” nem fenntartható! A cél nem lehet más, mint a körforgásos gazdaság, a tudásalapú gazdaság. A környezetszennyezés megállítására, környezetbarát technológiákra, a megújuló erőforrások használatára van szükség. Az előadás végén meghatározásra kerültek az ehhez szükséges célok is, nevezetesen: a textilipari hulladékok mértékének csökkentése, a másodlagos nyersanyagok hasznosítása, a körkörös gazdaság támogatása, az életciklus-elemzésen alapuló megoldások felkutatása, a szerzett tudás megosztása, s ez utóbbi érdekében a fenntartható kapcsolatok kialakítása. Ami kicsit nehezíti a végső cél elérését, hogy mindehhez globális méretekben van szükség a tudatos szemléletváltásra.

Dr. Molnár Ernő, a Debreceni Egyetem Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszékének adjunktusa **Bőr- és cipőipari helyzetkép, Jász-Nagykun-Szolnok megyei tapasztalatok tükrében** című előadásának főbb témái a következők voltak:

- Iparági koncentrációk alakulása a regionális gazdaságban;

- A bőrtermék- és lábbeligyártásban alkalmazottak létszámának változása meggyenként, a 2000. évi érték százalékában;

- Potencionális klaszterek beazonosítására használt mutatók a bőrtermék- és lábbeligyártás megyei adataira (2000, 2016);

- Alkalmazásban állók száma a bőrtermék- és lábbeligyártó iparban – legalább 5 főt foglalkoztató helyi vállalkozások (2017);

- A bőrtermék- és lábbeligyártó ipar súlya a foglalkozási szerkezetben (2011);

- A Tisza Cipógyár utódai és az iparág beszállítói;
- A cipőipari vállalkozások változatos stratégiái;
- Cipőipari vállalkozások a diverzifikáció útján;
- A szolnoki BÓRTEX Szövetkezet „leszármazottai”;

- Alrendszer közötti kapcsolatok;

- Területi kapcsolatok kiszélesedése;

- Léte-rehozható-e klaszter a térségben?

Dr. Erősné dr. Bereczki Edit foglalkozás-egészségügyi orvos-szakértő **„Könnyű-e a könnyűiparban dolgozni? – A foglalkozási egészség védelme és a munkaképesség megőrzése”** címmel tartotta meg előadását. A könnyűipar és a könnyű munka munkaegészségügyi szempontok alapján történő meghatározását követően az előadó ismertette a könnyűipari munkák veszélyeit, amelyek a következők: a munkavégzés, a munkakörülmények hatásai és a munkakörnyezeti kóroki tényezők jelentik (akár együtt és egyszerre is):

- a létesítmény és annak üzemeltetése; a munkaeszközök; a felhasznált anyagok; a munkafolyamatok és a technológia; a rendellenes körülmények; a nem megfelelő tárgyi, szervezési és személyi feltételek

- a fizikai és szellemi munkavégzésből adódó megterhelés (túlzott vagy egyoldalú, hosszú ideig tartó stb.) és a munkakörnyezet egészségkárosító kóroki tényezői által kiváltott jelentős igénybevétel

- amihez kedvezőtlen munkakörülmények is hozzájárulhatnak (pl. a megvilágítás, a szellőztetés, a klíma, a termális diszkomfort stb.).

Ezekből adódnak a munkahelyi egészségvédelem főbb ismérvei, úgymint:

1. Az egészségvédelem (abszolút) célja:

Az öregségi nyugdíjkorhatár eléréseig egyetlen foglalkozásban, egyetlen munkavállalót ne károsítsanak a munkavégzés és a munkakörülmények hatásai, valamint a munkakörnyezet kóroki tényezői.

2. Az egészségvédelem alapja:

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés – azaz a munkavédelem – valamennyi feltételének megteremtése és fenntartása, valamint az előírt követelmények maradéktalan teljesítése garantálhatja csak egy teljes munkakarrier alatt a foglalkozási egészség fenntartását, a foglalkozási (a foglalkozással is összefüggő és részben sorsszerű) megbetegedések megelőzését, előfordulásának csökkentését.

3. A munkahelyi egészségvédelem megvalósításának főbb szempontjai:

Minden munka lehet veszélyes, nem létezik „0” kockázat.

A munkavállalók munkahelyi egészségvédelme, a megelőzés, az egészségkárosító hatások és a kóroki tényezők által kiváltott kockázatok kezelése révén valósulhat meg.

A munkavállaló és környezete közötti kölcsönhatás átfogó és együttes kezelése szervezett munkavégzés során a munkáltatót át nem hárítható felelőssége és feladata.

A munkavédelmi nomenklatúra szerinti helyes munkahelyi kockázatértékelés (becslés-kezelés-kommunikáció) megvalósítása a megelőzés alapja.

Az ILO ajánlások és egyezmények szerint a munkahelyi egészségvédelem három fő célkitűzése:

1. A munkavállalók egészségének és munkaképességének fenntartása és előmozdítása.

2. A munkakörnyezet és a munka javítása a biztonság és az egészség megteremtése érdekében.

3. A munkaszervezetek és a munkakultúrák (vezetési rendszerek, képzés, humánpolitika, minőségirányítás) munkahelyi biztonsággal és egészséggel kapcsolatos támogatása.

Végül *Hatos Istvánné Az Ágazati Készség Tanácsok feladatai és lehetőségei* című előadása zárta a sort. Az Ágazati Készség Tanácsok (ÁKT) létrehozásának alapja, hogy felgyorsult a gazdaság, küszöbön áll a negyedik ipari forradalom (az IPAR 4.0), egyre inkább térnyer a digitalizáció és robotika, erősödik a bérverseny, jelen van az egész Európát sújtó munkaerőhiány és demográfiai hullámvölgy és az idősödő társadalom problémaköre. Mindezek következményeként a figyelem a szakképzésben tapasztalható gondokra irányult.

Az ÁKT-k alapvető célja, hogy közelítsék a munkaerő-piaci, munkaadói igényeket, a képzési kínálatot a képzési tartalmak meghatározásával, így a ma jellemzően kínálatvezérelt képzési rendszerek keresletvezérelteké váljanak.

A gazdaság, az oktatás és a szakképzés konszenzuson alapuló összehangolására azért van szükség, mert rugalmas, a munkaerőpiac igényeihez gyorsan alkalmazkodó, hatékony, átjárható, egymásra épülő, az új kihívásokhoz is gyorsan alkalmazkodó rendszerben az ágazati specifikációkat figyelembe vevő képzést kell kialakítani. Ennek azt kell eredményeznie, hogy a magasan képzett szakemberek korszerű elméleti és gyakorlati ismereteiket a kor kihívásainak megfelelő módszerekkel tanulják, tudják hatékonyan alkalmazni azokat és legyenek képesek folyamatosan megújulni, továbbfejleszteni.

A tradicionális „könnyűipar” elnevezést felváltó, az ágazati tulajdonságokat jobban kifejező európai megnevezés szerint a „kreatív” iparágak Ágazati Készségek Tanácsa öleli fel a ruházati-, a textil-, a bőr- és cipőipart, a faipart, bútorgyártást, a nyomdaipart, valamint a csomagolóanyag gyártás területét.

A rendezvény záróeseményeként elismerések átadására került sor, mellyel a könnyűipari szakszervezeti alapszervezetek tisztségviselőinek tevékenységét jutalmazták. Ennek keretében elismerésben részesült

- *Jantner Eszter, a Samsonite Hungária Bőrönd Kft. dolgozója,*

- *Krizsán Mihályné, az UNICON Ruházati és Szolgáltató Zrt. dolgozója*

- *Pesti Eszter, a Eagle Ottawa Hungary Kft. dolgozója, valamint*

- *Varga Éva, a BDSZ alelnöke, a Könnyűipari Tagozat vezetője.*

A szakmai napot levezette és moderálta *Varga Éva*, a BDSZ alelnöke, a Könnyűipari Tagozat vezetője, aki zárszavában megköszönte az előadók munkáját, valamint a résztvevők érdeklődését.